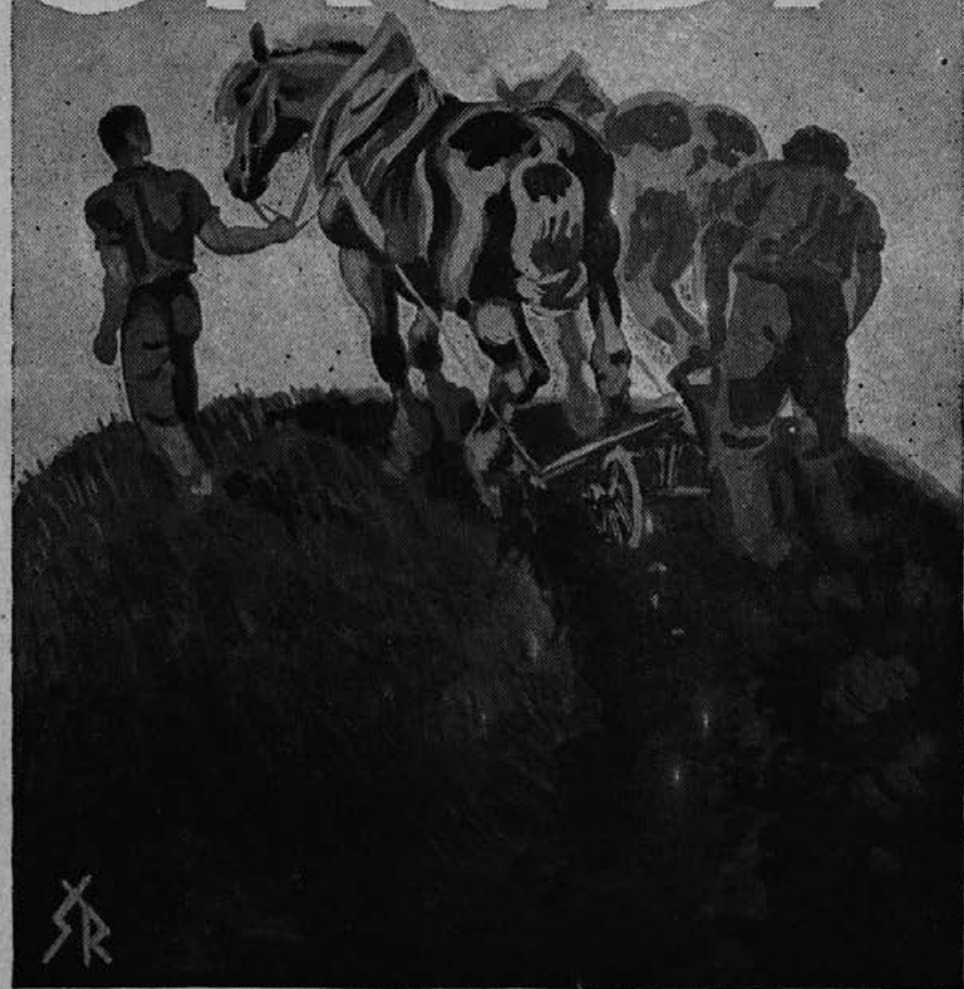

GRUDA

Mesečnik za kmetsko prosveto

XIV.

Maj

5.

VSEBINA

Jakob Škrabar: Naši kosci (pesem) — Josip Udovič, ml.: Žulji zahtevajo plačilo — Češko-slovaška kmetijska mladina slavi svoj praznik — Za našo »Grudo« — Slovenska kmetijska mladina na delu — Naše zastave — Ivan Kronovšek: Kako si zgradimo svoj dom — Svetovna opazovalnica — Ivan Pucelj (slika) — John Rockefeller (slika) — Vojna in oboroževanje v številkah — Dr. Anton Korošec (slika) — Razlaga tujih besed — Odmevi iz naših vasi — Pismo iz Prekmurja — Uredništvo obvešča — Rudolf Mohar: Kam plovemo? — »Gruda« odgovarja... — Kmetijska žena in dekle... — Kmetijski oder — Dašek: Denar in njegovi sorodniki — Mreža bele groze — Za prosti čas...

Mesečnik za kmetijsko prosveto / Izhaja vsak mesec / Celoletna naročnina Din 25.—, za člane Društev kmetijskih fantov in deklet, za katere pobere in skupno vplača naročnino društvo, kjer so včlanjeni, Din 20.— / Posamezna številka Din 2.50 / Rokopisov ne vračamo / Vse, kar se tiče uredništva, pošiljajte na naslov: UREDNIŠTVO »GRUDA«, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 1 / UPRAVA je v Ljubljani, Tavčarjeva ulica, kamor pošiljajte naročnino, oglase in reklamacije (pritožbe)

Izdaja Zveza kmetijskih fantov in deklet; za uredništvo odgovarja Ivan Albreht, oba v Ljubljani Tiska Tiskarna Slatnar, d. z. o. z. (Vodnik in Knez) v Kamniku

„Gruda“ smo ustavili vsem,

ki nam niso poravnali naročnine. Dobijo pa jo še vsi stari, redno plačujoči naročniki in pa tisti, katere so naši poverjeniki priporočili, da so zanesljivi plačniki.

Ker nas mnogi naročniki prosijo za položnice in ker sami vidimo, da nekateri nakazuje naročnino po poštnih nakaznicah, kar je dražje, zato jih še enkrat prilagamo.

Vse one, ki so že plačali, prosimo, da pridobe nove naročnike in jim odstopijo položnice, ker jih sami ne rabijo. Hvaležni jim bomo!

Ostale naročnike pa prosimo, da nam naročnino tokrat zanesljivo poravnajo! Otresli se boste skrbi in nadlegovanja, vi in »Gruda«.

Mnogim smo poslali »Grudo« na ogled. Naslove smo dobili od naših poverjenikov z zagotovilom, da se za naš priljubljeni mesečnik zanimajo. Tudi od njih pričakujemo takojšnjega nakazila naročnine!

»GRUDA«

Mestna hranilnica ljubljanska

Nove vloge: Din 67,000.000.—
oproščene stare „ „ 72,000.000.—
skupaj Din 139,000.000.—

Nove vloge vsak čas izplačljive
brez vsake omejitve

Za vse vloge jamči

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

GRUDA

M E S E Č N I K Z A K M E T S K O P R O S V E T O

5.

MAJ 1937.

XIV.

Naši

kosci

*Ko zjutraj trga zôra jasna
še lunin medli pajčolan,
že stopamo mi, kosci mladi,
s kôso brušeno na plan.*

*Srcá so polna nam poguma,
mišice naše pa moči:
pod kôso zgrinja rosna trava
v strnjene se nam redi.*

*Kot trava v redéh se složi,
strnimo svoje vrste mi:
V slogi le je zmaga naša —
za pravdo staro — brez krvi!*

Jakob Škrabar

Josip Udovič, ml.:

Žulji zahtevajo plačilo

V težkih časih živimo. Gospodarsko krizo občutimo danes, kot še nikoli. Peza življenja je težka in samo vprašanje je, kako dolgo jo bomo še nosili; kajti mi smo danes brez moči, obubožani in tako prepuščeni samim sebi, da s strahom gledamo v bodočnost.

Samo za druge . . .

In kako bi tudi ne!? Oglejmo si nekoliko podrobnejše življenje, v katerem živimo mi, kmetski fantje in dekleta. Delamo in garamo od jutra do večera in skupno s starši pridelujemo kruh za vse. Trudni in izmučeni smo.

Čestokrat si želimo počitka, a tega si ne moremo pritržiti, ker je vedno dovolj dela. Delo, ki čaka naših pridnih rok, da ga izvršimo vsem v korist, samo sebi ne. Vsak, ki dela, dobi za svoje delo plačilo. Samo mi ne! Le mi dobimo za svoje delo skorjico črnega kruha in ničesar drugega. Samo mi smo tako revni in obubožani, da se smilimo samim sebi. Drugim se itak ne moremo! Saj vidijo menda v naši bedi in pomanjkanju, trpljenju, zapostavljanju in izmučenju, svojo lastno korist. Že po njihovem govorjenju moremo tako soditi.

Mi smo temelj

Da, za svoje delo, za svoje žulje, ne dobimo nikakega plačila. In ker ne dobimo plačila, tudi ne moremo zadostiti svojim potrebam, ki so sicer najnujnejše. Obleka in obutev so vendar stvar, brez katere ni mogoče biti in mi vendar večkrat niti tega nimamo in moramo biti napol nagi in bosi, a si ne moremo pomagati.

Če pogledamo večino drugih slojev in poklicev, ugotovimo, da so vsi na boljšem. Za vsakega od teh skrbi človeška družba bolj kot za nas. Ali smo res mi njen izmeček? Nikdar in nikoli ne! Saj ravno mi s starši tvorimo njen

temelj, njen sok, iz katerega izvira vsa njena moč in tudi bodočnost.

Odvisni in zaslepljeni smo

Prav je, da se vprašamo, če je vsa človeška družba taka? Ne! Samo njeni vsiljeni voditelji, ki so se ji postavili za voditelje. Druge pa so zasleplili z gesli s podobnim tako, da ne morejo spregledati, zopet druge pa držijo v svoji odvisnosti in ne smejo povedati svojega mišljenja.

S svojo močjo, ki jo imajo ti voditelji v rokah, si kujejo bogat kapital. Ti so krivi tudi vse naše revščine, ker ravno na račun naših žuljev najbolj bogatijo. Mi, reveži jim s svojim delom kopičimo kapital, s katerim nas izkoriščajo. Tako vidimo, da je naše neplačano delo v našo lastno škodo, a bagatašem v dobiček.

Naš edini izhod

Dovolj je tega! Strnimo in organizirajmo se! Najprej v naših Društvih kmetijskih fantov in deklet, na to pa tudi v močno gospodarsko skupnost. Le močna gospodarska organizacija se bo mogla uspešno postaviti v bran proti kapitalizmu, ki nas izkorišča! Le potom nje si bomo mogli priboriti plačilo za naše žulje!

Češkoslovaška kmetijska mladina slavi svoj praznik

Koncem maja je bil na Češkoslovaškem velik praznik kmetijske misli. Češkoslovaška kmetijska stranka je praznovala 40 letnico obstoja, obenem pa je praznovala češkoslovaška kmetijska mladina 30 letnico obstoja svoje mladinske organizacije. Na kongresu v Pragi, ki je bil veličastna narodna svečanost, je prihitelo čez osemdeset tisoč kmetijske mladine manifestirati svojo kmetijsko pripadnost in zavest, ki jo je budil v dušah češkoslovaškega kmetijskega ljudstva veliki kmetijski voditelj Antonin Švehla. O tem velikem jubilejnem prazniku bomo obširneje poročali v prihodnji številki.

Za našo „Grudo“

Za tiskovni sklad naše »Grude« so v zadnjem času poslali:

Na občnem zboru celjskega Pododbora so zbrali delegati in delegatkinje	Din 67.50
Naše društvo pod Donačko goro je poslalo	» 50.—
Člani in članice našega društva v Orli vasi so na občnem zboru zbrali	» 48.—
Tovarišica Mira Kolaričeva iz Fokovec je poslala	» 45.—
Tovariša Albert Kolenc iz Gornjega grada je daroval	» 5.—
Tovariš Franc Benedik iz Dolnje vasi je poslal	» 5.—

Skupaj smo prejeli. . . Din 220.50

Vsem darovalcem pristržna zahvala! Priporočamo se tudi ostalim našim naročnikom!

SLOVENSKA KMETSKA MLADINA NA DELU

Iz Zveze

TEKME KOSCEV IN ZANJIC. Po prejetih dopisih vidimo, da bo večina naših društev priredila v letni dobi eno ali drugo tekmo v kmetiskem delu. Nekatera jih nameravajo prirediti tudi po več. Radi tega sporočamo vsem, da je po sklepu gl. odbora Zveze enemu društvu dovoljena le ena tekma. Za slučaj, da jo priredi katero društvo v sosednjem kraju, izven društvenega delokroga, sta dovoljeni letno dve tekmi. Prosimo, da to točno upoštevate.

PRIJAVA PRIREDITEV. Vsako prireditev prijavite ob pravem času Zvezi in svojemu Pododboru. Prav tako prijavite prireditev okrajnemu načelnstvu in v prijavi navedite, kdaj, kje, v katerem času in kakšna prireditev se bo vršila. Dostavite tudi vse drugo, kar pride pri prireditvi v poštev, n. pr.: odkod in kam bo šla povorka, kje bo veselica in tudi kdo bo imel pozdravni govor, če vam je to že točno znano.

ZASTRAZENJE PROSTORA. Po nekaterih krajih so se pripetili slučaj, da so razni od nasprotnikov nahujskani zlikovci za par litrov vina poškodovali tekmovališče, ali pa na kakšen drug način onemogočili pravilno tekmovalje z odpadki starega železja, žice itd. Svetujemo vam, da prostor o pravem času pred tekmo dobro zastražite in da skušate zlikovce ujeti. Zato se pripravite za stražo tajno, da jih boste lažje dobili in tako končno dognali odkod in po čigavem navodilu prihajajo.

REKLAMA. Za prireditev pripravite primerno reklamo, da bi za njo videla bližnja in daljna okolica. Poslužite se časopisja, plakatov in osebnega obveščanja. Plakate lahko naročite pismeno ali ustmeno v naši pisarni. Obvestite pa naš o točnem razporedu, kraju in času prireditve. Pri naročilu plakatov imamo precejšen popust.

TEKMOVALNE POLE. Na zalogi imamo tekmovalne pole, katere naročite pred tekmo. K pravilniku smo dodali lansko leto in tudi letos nova tolmačenja in tudi navodila. Te dodatke smo pravkar odposlali vsem tovariškim društvom.

GOVORNIŠKI ODER. Na vsakem tekmovališču postavite primerno velik govorniški oder

za pozdravne govore in tudi za dajanje navodil pri tekmi. Obrnjen naj bo tako, da gledajo ljudje proti njemu od sonca. Odsvetujemo vam postavljanje raznih miz, ki so za takšne prilike neuporabne.

OKRASITEV. Da je prostor na tekmovališču privlačnejši in lepši, ga čimbolj okrasite. S tem ne boste imeli mnogo stroškov. V poštev pridejo slavoloki, napisi, venci iz zimzelena, bršljana, smrečja, žitni venci, papirnati trakovi in zastave. Razobešajte zelene, slovenske in jugoslovanske zastave. Slednje morajo biti po zakonu na častnem mestu.

POVORKA. Pri vsaki prireditvi organizirajte povorko, v kateri nastopajo vsi sodelujoči kosci, grabljice, žanjice, konjeniki, kolesarji, mali kosci in grabljice, okrašeni vozovi in druge skupine. Glejte na lepo razvrstitev s primernimi razdaljami, da dobi povorka svoj pravi izraz. Skrbite za živahnost v povorki, ki je glavni del vse prireditve. Pomnite, kakršna povorka, takšna prireditev in takšen uspeh.

GOVORNIKI. Po sklepu gl. odbora Zveze smejo nastopati na prireditvah naših društev izključno zastopniki naših organizacij, to je Zveze, Pododborov in društev. Nastop drugih govornikov, posebno političnih ljudi, odločno prepovedujemo in ne prevzamemo za to nobene odgovornosti. Zastopniki naših organizacij naj govore vedno pred tekmo v smislu naših ciljev in delovanja za prosvetni in kulturni dvig naše vasi.

OCENJEVANJE. Komisija, katero določite za ocenjevanje, naj postopa previdno in natančno po pravilniku in dopolni, po katerem bo to delo enostavnejše in hitrejše. Pred tekmo opozorite javno tekmovalce in občinstvo, kako se ocenjuje in kaj se upošteva, da ne bo prišlo do kakšnih neprijetnosti. Postavite reditelje, ki bodo omogočili komisiji neodvisno ocenjevanje.

NAGRADE. Naše tekme imajo vzgojen in plemenit cilj. Nikjer ne dopustite, da bi se s tekami vršil lov za nagrade. Takšne tekmovalce vedno odklanjajte. Tisti, ki bi delali samo za denar, ne spadajo k tekmovalcu. Tudi o tem opozorite občinstvo in tekmovalce pred tekmo. Za nagrade ne dajate denarja, temveč

priznanja v kakšni drugi primerni obliki. Za nagrado bo najprimernejša »Gruda«, katero naročite tekmovalcem za prihodnje leto.

VESELICE. Naše stališče glede prirerjanja veselice je znano. Pri tekmah se lahko vršijo, ker imajo namen pridobiti denarna sredstva za pokritje stroškov in za poznejše prosvetno delovanje pri društvu. Našim društvom pa prirerjanje samih veselice prepovedujemo, če niso v zvezi s kakšno kulturno prireditvijo, ker so v takem slučaju vzrok zapravljanju denarja in dajejo našemu delu sliko neresnosti in lahko-miselnosti.

POSEBNA OPOZORILA, ki so v zvezi z našim prosvetnim in drugim delovanjem, bomo poslali našim društvom v prihodnji okrožnici.

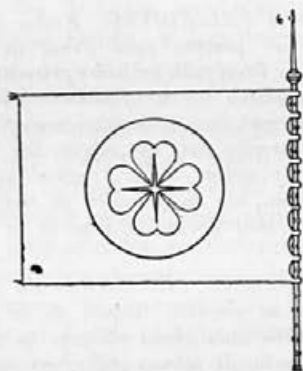
Naše zastave

V eni izmed naših okrožnic smo pojasnili potrebno glede naših društvenih praporov. Zavoljo tega priporočamo vsem našim društvom, da si za enkrat nabavijo naše zastave za društvene prireditve vsake vrste. Izgotovijo jih prav lahko naše članice po vzorcih, katere prinašamo. V trgovini kupite blago zelene barve, ki ne sme vleči na plavo, niti na rumeno. Zahtevajte sočno zeleno barvo. Štiriperesno deteljico napraviti na vsaki strani zastave in sicer tako, da na primernem mestu prišijete nanjo takšen izrezek iz belega platna, iz katerega bo vidna štiriperesna deteljica. Po načrtu napravite krog iz belega platna in točno izrežite v sredini štiriperesno deteljico. Ta izrezan krog izgotovite v dveh primerih in jih na vsaki strani točno prišijete, da je skozi iz skozi viden pravi obris našega znaka. Priporočamo, da poskusite najprej s papirjem in šele nato s platnom. Pripominjamo še, da to ni prapor, temveč le društvena zastava.

DRUŠTVENA ZASTAVA

Zastava je velika 100×145 cm (1 meter široka in 1 meter 45 cm dolga) iz sveže zelenega (toda ne kriččega) blaga. Krog ima velikost 73 cm, deteljica pa je visoka 50 cm brez peclja. Zastava se pritrdi na drog s pomočjo zelene vrvice, katera se pri vrhu droga priveže, nato se jo pretakne skozi luknjice na prednjem delu zastave in obenem ovije okoli droga. Spodaj se zopet trdno priveže za drog.

Drog naj bo iz javorjevega lesa, lepo zglažen in lakiran s prozornim lakom. Na vrhu pritrdite koso (ne konic, kakor kaže slika), katero skrajšate na velikost 50 cm. Lahko jo daste pokromati, da bo svetla. Drog je dolg 250 cm, t. j. 2 metra in pol, debel pa 4 cm.

Ta zastava se uporablja pri povorkah, svečanih prireditvah, procesijah, pogrebih in drugih proslavah.

SLAVNOSTNA ZASTAVA

Ta zastava je velika 125×500 cm (dolga je 5 m, široka je 1 in četrt metra). Krog je velik 90 cm, deteljica pa 70 cm iz istega blaga kot društvena zastava. Na vseh štirih vogalih ima trakove za pritrditev. Uporabljiva je pri raznih

slavnostih, za okras dvorane pred odrom, za okras govorniškega odra na prostem, za pomembnejše slavaloke in izobešanje pri primerenih prilikah. Za mlaje ne bo primerna, ker bi se preveč pokvarila.

Kako si zgradimo svoj dom

Za vsako delo, ki se ga lotimo, moramo napraviti načrt; za naj bo to delo kjerkoli — v gospodarstvu ali gospodinjstvu, v občini ali državi, ali pa pri naših društvih. Če se oprimemo kakšne stvari brez načrta in delamo tja v en dan, ne bomo dosegli zaželenega uspeha. Zato pogosto vidimo, da najbolj uspevajo tisti posamezniki, ki ne delajo samo z rokami, ampak tudi z možgani — temeljito in previdarno. Z velikimi uspehi gospodarijo tudi one države, kjer imajo določen in dobro pretehtan načrt državnega gospodarstva. Žal, da pri nas tega nimamo.

Vaška zbornica

Gradili bomo svoj dom. Ta ne bo služil posamezniku ali rodbini, temveč naši vaški skupnosti, vsem vaščanom ene ali več vasi.

Ne bo namenjen za prebivališče, temveč za zbirališče vsem, ki morajo držati skupaj, ki potrebujejo vzgoje in izobrazbe, da se bodo spopolnili in usposobili. Usposobili za značajne, zavedne in ponosne ljudi, jeklene odločnosti, ki ne bodo poznali strahu in ponižnosti. Dom bo dal zavetja vsem kmetsko čutečim ljudem — vseh poklicev. Nadomestil bo zbirališče stare slovenske lipe, pod katero se je shajala svoje čase vsa vas — od najmlajšega do najstarejšega. Postal bo središče vaškega življenja, šola, vzgajališče in zabavišče. V njem se bodo reševala vsa vprašanja in vse zadeve, ki se tičejo sedanjega življenja vasi — v njem se bodo kovali načrti in delale smernice za našo bodočnost. Kmetijski dom naj postane torej — vaška zbornica — vaški parlament.

Za sedanost in bodočnost

Ker pa bo potemtakem dom služil tudi našim zanamcem, poznejšim rodovom, zato ga moramo graditi po teh vidikih. Ne smemo upoštevati le sedanjih razmer in potreb, nego moramo predvi-

devati spremembe, ki bodo v prihodnjih 10., 20. in 50 letih po vsej verjetnosti nastale. Prav gotovo bomo dosegli z našim vztrajnim delom v dolednem času več pravic za našo vas, znebili se bomo tlačanstva in izkoriščanja. Tako bo nastalo zboljšanje našega življenja. To bo dalo povod večji razgibanosti naših ljudi, vas bo zaživela in pojavile se bodo nove potrebe. Načrt za dom naj bo zagadelj takšen, da bo predvideval potrebe vasi v sedanosti in bodočnosti.

Stavba naj bo prilagodena predvsem v društvene svrhe. Dom naj ima brezpogojno dvorano, oder, društveno sobo in stranišče. Če je le mogoče pa tudi sobo za knjižnico in čitalnico, kuhinjo (za prireditve, tečaje itd.), garderobo (oblačilnica pri igrah, raznih prireditvah, spravljalnica), klet (za prireditve, tečaje, za shrambo), eno stanovanje (za oskrbnika, najemnika in podobno) ter vodnjak.

Na kaj se ozirajmo

Razumljivo je, da se moramo ozirati v isti meri na gospodarske potrebe svojega kraja. Te so seveda povsod drugačne, in nikakor ne moremo napraviti načrta po enem kopitu. Tisti, ki jim je ta naloga poverjena, naj dobro, skrbno in vestno pretehtajo vse stvari, ki se nanašajo na gradnjo, potrebe vasi in okolice v sedanjem in prihodnjem času. Morda bo v vasi in okolici nastala potreba po ustanovitvi kakšne zadruge, če je še ni. Kazalo bo misliti na ustanovitev hranilnice in posojilnice. Upajmo, da bo denar ob svojem času le prišel med ljudi. Nakupne in prodajne zadruge so nam krvavo potrebne. Pridelamo še nekaj, prodati pa je težko. V vsakem primeru poberejo zaslužek tisti, ki ne sejejo — žanjejo pa le. Kmetijski dom naj bi imel zato primeren lokal s skladiščem, ki bo sposoben za zadrugo vsake vrste ali pa tudi za kakšno drugo obrt. V nekaterih krajih ni primerne

prostora za občinski urad, pošto ali kaj podobnega. Z najemnino se lahko dobi lepe in redne dohodke.

Kje naj stoji

Nič manj važno ni, kje bomo dobili prostor za stavbo. Dom ne sme biti skrit v kakšnem zatišju. Nasprotno, postavimo ga ob cesti ali vsaj v njeni bližini, da je viden in dostopen. Stoji naj na prometnem kraju v bližini cerkve, šole, občine, hranilnice in drugih ustanov, kjer pač obstojajo. Zelo važno pri vsem tem je tudi, da postavimo dom v centru (središču) tistih vasi, ki tvorijo nekako naravno celoto. Za vse naj bo približno enaka oddaljenost. To se pravi, dom naj stoji v tisti vasi ali kraju, ki je sredi vseh vasi, ki spadajo k enemu izmed naših društev. Vse vasi skupaj so društveno področje, društvo ima v teh vaseh svoj delokrog, ker so fantje in dekleta iz vseh teh vasi pri enem društvu. Iz vasi izven tega področja pa so zopet pri drugem društvu.

... in kakšen naj bo

Kakšna naj bo zgradba — lesena ali zidana? Ta odločitev bo najtežja in jo bodo rešili prizadeti po krajevnih prilikah in po nasvetih stavbenikov, ki bodo imeli najbolj odločilno besedo. Vemo pač, da je zidana stavba boljša, vendar precej draga. Les je cenejši, zgradba pa v marsičem ni prikladna in praktična (uporabna v nekih ozirih). Verjetno bo srednje še najboljše. Spodnji deli naj bi bili zidani, gornji pa leseni. Tako bo uporabnost zadovoljiva in cena ne pretirana. Kljub skromnosti pa naj bo vsak dom tudi lep in privlačen!

Vzoren vrt

Zemljišče naj se določi vedno večje, kakor ga zavzema zgradba. Ob njej bo zelo primerno urediti vrt, ki bo dvignil lepoto doma in okolice. Služil bo strokovni izobrazbi fantov in deklet. Člani si lahko v njem uredijo drevesnico, v kateri se bodo učili, si vzgajali sadno drevje in druge kulturne rastline ter delali razne poskuse. Prav tako bodo

članice v njem gojile razno zelenjavo, cvetlice in druge rastline. Prirejalale bodo primerne tečaje, ki so važni za povzdigo gospodinjstva. S takšnim delom bodo dajale vzpodbudo vsej sosesčini. Tako bo nastal vzoren vrt in z njim pristo-voljna šola, v kateri se bo utrjevala za-vest vaške skupnosti.

Vaško kopališče

Nikakor ne smem ob tej priliki pozabiti povdariti, da imajo naša društva važno nalogo pri pospeševanju zdravstva v vseh ozirih. Naša vas v tem oziru veliko trpi in zeto je naša dolžnost, da pomagamo, kolikor in kjerkoli moremo. Zavoljo tega bomo za zdravje naših ljudi mnogo storili, če v domu zgradimo javno kopališče. Istočasna naprava kopalnice nam ne bo vzela veliko stroškov. In če bi jih tudi — dolžnost nam narekuje, da jo napravimo. Na ta način bomo dokazali, da hočemo našo vas vsestransko dvigniti. Kopališče ne sme biti več samo »gosposka« naprava. Za takšno jo imajo tisti, ki nočejo uvideti, da je snaga predpogoj zdravja in dobrega imena vsakega naroda. V poletnih mesecih je prilika za kopanje skozi povsod — izven tega časa pa nikjer. Tako bomo z javnim kopališčem pospeševali zdravstvo in dvignili ugled naših vaščanov, katere še vedno marsikdo počasti — upravičeno ali neupravičeno — z »umazanci«. Potrudimo se, da 'o tudi umazanija izginila iz naših vasi, kakor vse drugo, kar nam ne dela časti. Z njo naj izginejo tudi tisti, ki so nas do sedaj »mazali«, tlačili in izmozgavali. Potem bo nastopila lepša doba za našo slovensko vas!

Kaj določa zunanjo politiko in kakšno si mi želimo?

Kako je pri nas

V prvi vrsti smo *agrarna* (poljedel-ska) država. Nad 80 odstotkov prebivalstva se peča s poljedelstvom. Kmetstvo ljudstvo je torej po številu najmočnejše. Naša država spada med *manjše države*. Šteje 14 milijonov prebivalcev, kar je v primeri z Nemčijo (70 milijonov) in Rusijo (160 milijonov) precej malo. Za sosede imamo 7 držav (Italijo, Avstrijo, Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo, Grčijo in Albanijo), s katerimi smo v več ali manj dobrih odnosih. Z nekaterimi (Romunijo, Grčijo, Italijo, Bolgarijo) smo povezani s prijateljskimi pogodbami. V Jugoslaviji prebivajo trije narodi *Slovenci, Hrvatje in Srbi*, ki so v glavnem ali katoličani, ali pravoslavni, ali pa muslimani. Slovenci in Hrvatje imamo sicer v zakonih enakopravnost zajamčeno, počutimo pa se dostikrat in upravičeno neenakopravne zaradi denarne odvisnosti od Beograda in zaradi tega, ker nimamo samouprave. Važno, posebno za Slovence je še, da živi še okoli pol milijona našega naroda pod tujim gospodvom: v Italiji in v Avstriji. Tudi na te se moramo spomniti, kadar urejamo svoje razmerje z zunanjim svetom. Take so torej razmere, v katerih živimo.

Kakšna bi naj bila naša zunanja politika

1. Kot mala država se hočemo nasloniti na druge male države in združeni z njimi tvoriti močno skupino. Tako skupino tvorimo v obliki »Male zvezke« že 15 let s Češko in Romunijo. Tudi v naprej jima hočemo ostati zvesti.

2. Kot država, v kateri ima kmetstvo ljudstvo večino, hočemo v prvi vrsti *mir*, ker le v miru lahko kmet obdeluje svojo zemljo in ker imamo z vojno že zadosti prebridkih izkušenj. V družbi z vsemi narodi in državami, ki mir resnično želijo, ga bomo skušali ohraniti in skupno hočemo nastopiti proti vsem, ki bi hoteli sprožiti novo svetovno vojno. Vemo, da v slučaju, če pride zopet do vojne, ne bo nobene nevtralnosti (neopredeljenosti), da bo nova vojna svetovna vojna in zato hočemo že zdaj sodelovati najbolj s tistimi državami, ki se proti vojni borijo. V prvi vrsti z demokratično (po ljudstvu) vladanimi državami, kajti le te so lahko pravične tako na znotraj napram svojim držav-

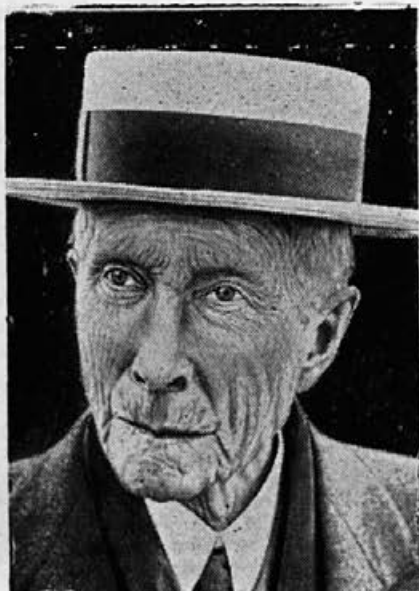
IVAN PUCELJ,
*minister v pok. in senator, je obhajal
1. junija t. l. svoj 60 letni rojstni dan
ljanom, kakor tudi na zunaj napram*

drugim državam. Te države so pred-
vsem: Anglija, Francija, Češkoslovaška.

3. Vemo, da homo svoje pridelke
lažje prodali v tujino, če bomo tudi
drugim pustili, da prosto uvažajo k
nam tvorniške izdelke, ki so pri nas
samo vsled uvoznih carin tako dragi.
Zato smo za znižanje carin in proti
omejitvam, ki otežkočajo trgovino med
državami. Kajti čim bolj bodo države
povezane med seboj s trgovino, tem
prej bo trden mir in tem težje bo vsaki
državi začeti vojno.

4. Želeli bi tako zunanjo politiko, ki
bo dajala tudi Slovincem, ki so pod tu-
jo vlado, polno zaščito. V vsaki pogodbi
s sosednjimi državami želimo prinesiti
koristi tudi za njih. Nikdar in nikoli
pa se jih ne odrečemo in jih ne pozabi-
mo.

To bi bile nekatere osnovne misli o
zunanji politiki, ki naj prinese koristi
slovenskemu, hrvatskemu in srbskemu
kmetkemu človeku. Ob priliki si bomo
ogledali, kakšna je sedanja zunanja poli-
tika Jugoslavije in v Evropi sploh.
Oglasite se pa tudi sami, kaj bi radi
podobnega brali in imeli!

JOHN ROCKEFELLER
ameriški milijarder, ki je pred kratkim
umrl, star 98 let

Vojna in oboroževanje v številkah

Koliko je stala svetovna vojna? V svetovni
vojni so potrošile vojskujoče se države v štirih
letih tako ogromno vsoto denarja, da bi s tem
denarjem mogle kupiti vsakemu prebivalcu Ang-
lije, Rusije, Nemčije, Francije in Španije hi-
šo z vrtom, pohištvu, avto, radio aparat in bi
se mu še skozi 20 let izplačevala pokojnina dva
tisoč dinarjev mesečno. Tako je ugotovil neki
ameriški list.

Mrtvih in ranjenih je bilo v svetovni vojni
41 milijonov 347 tisoč oseb.

Koliko je stal vojak v svetovni vojni? Neki
modrijan je izračunal, da je stal posamezen
vojak v svetovni vojni mesečno povprečno tri-
najst tisoč dinarjev. Pa naj se pri tej ugotovitvi
kak star slovenski nezadovoljnej iz bivše ce-
sarske amade nikar ne punta, češ, saj smo do-
bivali crkovino za hrano, cunje za obleko in
stanovanje je bilo v strelskem jarku tudi za-
stoj. Teh trinajst tisoč mesečno ni šlo za pri-
vatno zabavo in dobropoučutje vojaka. Tolika
vsota odpade na enega vojaka od ogromnih iz-
datkov za municijo in podobno, če jo delimo s
številom vojujočih se vojakov.

V štirih letih svetovne vojne je izdala Angli-
ja 200 milijard zlatih frankov, Nemčija 180 mi-
lijard, Francija 126 milijard zlatih frankov.

Povojno oboroževanje

Pred svetovno vojno l. 1913. so velike države
izdale za oborožitev 126 milijard 550 milijonov
dinarjev.

In po vojni? Po vojni se je tekma v oborože-
vanju samo še povečala. Že l. 1925. se je potro-
šilo za 50 milijard več kot l. 1913. Toda l. 1934.
je znašalo že 245 milijard dinarjev. *Po prihodu
hitlerjevcev na oblast v Nemčiji so se številke
neverjetno hitro dvigale.* Anglija je l. 1932. iz-
dala 25 milijard za oborožitev — l. 1936., po
italijanski zasedbi Abesinije pa — 200 milijard
dinarjev. *Izdatki Združenih držav Severne Ame-
rike* so znašali l. 1933. 31 milijard Din, l. 1936.
pa 56 milijard. — *Japonska* se je v zadnjih le-
tih neprestano vojskovala in zavzela v Kitajski
in Mandžuriji ozemlje večje od Francije, Ang-
lije, Nemčije in Španije. Oropala je svobode
100 milijonov Kitajcev. Razumljivo je pri tem,
če je potrojila v zadnjih treh letih tudi izdatke
za orožje, ki znašajo preko polovice državnega
proračuna (vseh izdatkov države na leto).

Kmetško in delavsko ljudstvo vsega sveta si
gotovo ne želi vojne, ker ima od nje neprecen-
ljivo škodo. Še prav posebno pa si je ne želimo
mi Slovenci, saj nam je svetovna vojna, ki jo
je splekla proti naši volji nemška gospoda, pri-
zadejala dovolj gorja. Ne želimo si tuje posesti,
le svojo smo pripravljene braniti proti vsem.

DR. ANTON KOROŠEC,
sedanji jugoslovanski notranji minister

Prinašamo njegovo sliko ob spominu na majniško deklaracijo iz l. 1917.

Kot predsednik »Jugoslovanskega kluba«, v katerega se je združilo 30 slovenskih in hrvatskih poslancev na ozemlju bivše Avstrije, je na parlamentarnem zasedanju na Dunaju dne 30. maja 1917. podal svečano izjavo (deklaracijo), v kateri zahtevajo poslanci Jugoslovanskega kluba, da se vse ozemlje monarhije, kjer prebivajo Slovenci, Hrvatje in Srbi, združi v samostojno državno telo pod žezlom habsburško-lorenške dinastije (bivše avstrijske cesarske družine), toda prosto vsakega narodnega gospodstva tujcev. Neoziraje se na različne razlage in različna vrednotenja, je dobila majniška deklaracije svoj veliki pomen s tem, da je zbrala okoli sebe Slovence vseh prepričanj, ki so vedno bolj enotno in vedno glasneje zahtevali svojo svobodo. Slovenske žene so zbrale za deklaracijo nad 200.000 podpisov in jih dr. Korošcu svečano izročile.

V spomin na majniško deklaracijo kot svetel dogodek v zgodovini slovenskega naroda, ki je Slovence vsaj za nekaj časa združil v boju za njih pravice, proslavljamo tudi mi njeno 20 letnico.

Razlaga tujih besed

Revolucija — prevrat v prirodnem svetu, v političnem in socialnem življenju narodov. Vsak prevrat, pri katerem se v zgornjem smislu poruši staro in ustvari novo stanje, imenujemo revolucijo. Navadno razumemo pod besedo revolucijo nasilen prevrat, da se namreč upro zatirani sloji z orožjem v roki proti izkoriščanju. Človek, ki hoče s silo spremeniti obstoječe stanje, je revolucionar. Vzroki revolucije so vedno v gospodarskem življenju človeške družbe. Ko se stanovi, ki imajo večino, ne morejo več svobodno gospodarsko izživljati, se upro in v osnovah izpremene družben red, zlasti gospodarske osnove. Ni pa nujno, da bi revolucija bila vedno krvava. Tako imamo lahko za primer današnjo Nemčijo, kjer je Hitler napravil tako zvano nekrvavo revolucijo tretjega cesarstva, to se pravi, da je prišel na oblast brez večjega prelivanja krvi. Najvažnejše revolucije novejšje dobe so: vstaja Nizozemcev l. 1572. proti španskim trgovskim kapitalistom pod vodstvom plemstva in meščanstva. Angleška revolucija l. 1648., v kateri se je buržuazija uprla z nižjim plemstvom proti kraljevini, fevdalnemu plemstvu in vladajoči cerkvi. Vodja te revolucije je bil Cromwell (izgovori: Kromvel). »Velika francoska revolucija« l. 1789.—1796., v kateri je pod vodstvom Robespierre-a (Robespjer), Marat (Marà) in Hébert-a (Eber), prvič samostojno nastopilo malomeščanstvo (trgovci, nižji uradniki, obrtniki) in zahtevalo »svobodo, enakost in bratstvo«. Ideje te revolucije so se razširile po vsem svetu in tako je nastala l. 1848—1849 »marčna revolucija« v Nemčiji in Avstriji, v kateri se je vršil glavni boj za »narodnostno zedinjenje«, to je za prosto trgovino in proti preostankom fevdalizma. Ruska revlucija l. 1905—1906, proti carizmu pod vodstvom boljševikov. »Februarska revolucija« l. 1917. v Rusiji, ko je moral odstopiti ruski car in nato »oktobrsku revolucija« istega leta, ki je prinesla Rusiji diktaturo proletarijata, ki v nekoliko spremenjeni obliki traja še danes. Revolucijo v malem bi lahko imenovali tudi upor slovenskih in hrvatskih kmetov l. 1573. pod vodstvom Matije Gubca.

*Rad prepevaj, raj poskoči,
a tudi »GRUDO« rad naroči!*

V SLOGI IN DELU JE REŠITEV!

Slovenska kmetijska mladina se vedno bolj in bolj zaveda, da je njena rešitev v lastni, močni organizaciji. To ji daje zavest, da nas je mnogo, ki isto čutimo, isto hočemo. V organizaciji se pripravljamo za naloge, ki nas čakajo v življenju. V skupnem izobraževanju spoznavamo vprašanje našega časa, krivice, ki se gode kmetškemu človeku, in iščemo rešitve iz teže sedanosti v boljše bodočnost. Slovenska kmetijska mladina, prebujena in združena, hoče slediti svojim vzorom, tistim slovenskim kmetjskim ljudem, ki so se borili za svobodo in pravico tlačnega ljudstva. Zaveda se da je edino ona prava naslednica Gubčevih in Gregoričevih puntarjev in hoče v slogi in delu priboriti slovenskemu narodu njegove narodne in socialne pravice. Vrste prebujene in zavedne kmetjske mladine se večajo bolj in bolj!

SV. MARJETA OB PESNICI

IV. redni občni zbor našega društva se je vršil v nedeljo 14. marca t. l. Občni zbor je bil številno obiskan. Ob otvoritvi je moški zbor zapel kmetjsko himno »Zeleni prapore«. V novi odbor je bil izvoljen za predsednika tov. *Ivan Novačan*; za podpredsednika tov. *Ivan Fanelj*; za tajnico tov. *Štefka Valentan*; za blagajnika tov. *Anton Šuman*, za načelnika prosvetnega odseka tov. *Mirko Vauda*; knjižničarka tov. *Tilka Bračič*; načelnik glasbenega odseka tov. *Mirko Vauda*, in drugi. Občnega zbora se je udeležil tov. dr. *Igor Rosina*. Ob koncu pa so fantje zopet zapeli pesem »Završki fantje«.

GOTNA VAS

Na VI. rednem občnem zboru našega društva, ki se je vršil 14. marca t. l., je bil soglasno izvoljen sledeči odbor: predsednik tov. *Stanko Kobler*; tajnica tov. *Ivanka Brulc*; blagajnik tov. *Jože Zupančič*; knjižničarka tov. *Mici Mrvar*; načelnica ženskega odseka tov. *Ivanka Brulc*; načelnik kolesarskega odseka tov. *Jože Zupančič*, in drugi. Občnega zbora so se udeležili tudi predsednik novomeškega pododborja tov. *Zorko Cvetko*; tajnik pododborja tov. *Josip Udovič* in dr. *Josip Trošt*.

ŠT. JERNEJ NA DOLENJSKEM

Na občnem zboru našega društva, ki se je vršil 21. marca t. l., je bil izvoljen sledeči

odbor: predsednik *Franc Bratkovič*, podpredsednik *Vinko Gorenjc*; tajnik *Jože Zamljen*; blagajnik *Cvetko Hudoklin*; načelnica ženskega odseka *Justi Krhin*, in drugi. Odbor bo postavil vse sile, da se društveno delo ob soledovanju vsega članstva poživi in razmahne na nove postojanke.

ZAGRADEC NA DOLENJSKEM

V naši vasi smo imeli na Svečnico dne 2. februarja t. l. ustanovni sestanek za ustanovitev Društva kmetjskih fantov in deklet. Sestanek je prav dobro uspel, saj se ga je udeležilo lepo število fantov in deklet. Kot delegata novomeškega pododborja sta prišla tovariša *Josip Udovič* in *Stanko Kobler*, ki sta nam tovariško pojasnila pomen in cilj naše organizacije in nam poslala navodila za ustanovitev društva.

Dne 2. maja pa smo imeli ustanovni občni zbor, ki se ga je udeležilo veliko število članov in članic. V izvoljenem odboru, ki bo vodil naše delo v bodočem letu, je tov. *Janez Zavodnik* predsednik, *Maks Jakoš* podpredsednik, *Ivan Hrovat* ml. tajnik, *Marjan Žitnik* blagajnik; odborniki pa so: *Jože Novak*, *Ljudmila Mestnik* in *Verona Orel*. Načelnik dramatskega odseka je *Jože Jakoš*, načelnica ženskega odseka *Angela Jerše*. — Delo je začeto in ni je sile, ki bi nas potlačila!

MORAVČE

V Zadrudnem domu se je vršil v nedeljo 14. marca t. l. občni zbor našega društva. Poročila tovarišev odborikov so pokazala dokaj razgibano društveno delo. Med drugim je društvo priredilo tekmo koscev, igro in več drugih prireditiv. Izvolil se je odbor, ki bo skušal društveno delo še povečati. Za predsednika je bil izvoljen tov. *Miha Pirnat*, za poslovedčega popredsednika tov. *Ivan Lavrač* za tajnika tov. *Franc Vehovec*, za blagajnika tov. *Ludvik Slibar* in drugi.

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU

V nedeljo 11. aprila se je na prvem sestanku našega Ženskega odseka, ki je bil dobro obiskan, izvolil za tekoče poslovno leto sledeči odbor: *Micika Zorjan*, načelnica; *Micika Zebavnik*, podnačelnica; *Francka Štampar*, tajnica in *Micika Lihtenvalner*, blagajničarka. Sklenile smo, da bomo skušale prirediti v jeseni oziroma za prihodnjo zimo gospodinjski tečaj. Na sestanku smo čitale »Grudo«, ki se n in v sedanji obliki zelo dopade in se razgovarjale o ročnem delu, ženskih revijah, gojenju cvetlic in podobnem. F. S.

PRISTAVA

Naša in okoliške vasi so zaživele. Zavedni kmetijski fantje in dekleta so se zganili! V nedeljo, dne 2. maja se je vršil ustanovni sestanek Društva kmetijskih fantov in deklet. Dolgo smo gojili željo ustanoviti lastno organizacijo, in končno smo to storili. S tem smo se priključili močni armadi naših mladih tovarišev in tovarišic po vsej Sloveniji. Zdruzeni bomo neustrašeno delali za izobrazbo in vzgojo našega mladega rodu in za čast ter pravico zatirane vasi. V pripravljani odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši in tovarišice: *Janez Smeh* iz Virove za predsednika; *Karolina Otarepec* iz Pristave za podpredsednico; *Josip Lipnik* iz Pristave za tajnika; *Josip Kregar* iz Pristave za blagajnika. Za odbornike pa: *Franc Krumpak* iz Pristave, *Ivan Žavski* iz Pustik, *Franc Turk* iz Pristave, *Marija Žavski* iz Pustik, *Nežika Zaberl* iz Dol.

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

V nedeljo, dne 11. aprila t.l. je bil na občnem zboru izvoljen naslednji odbor: predsednik *Ivan Arhar*, podpredsednik *Albin Končar*, tajnica *Marija Pipan*, blagajničarka *Francka Živalič*, načelnik prosv. odseka *Tone Pipan*, načelnik dramskega odseka *Tone Reichman*, gospodar *Jakob Pivk*.

Ob tej priliki smo sklenili, da se delovanje gospodarsko-prosvetnega odseka letos pojača in da se posveti več pažnje izobrazbi članstva. V ta namen bomo priredili predavanja, na katerih se bo članstvo seznanilo z vsemi kmetijskimi problemi (vprašanji), ki so danes aktualni (važni, sodobni) za slovensko vas, predvsem pa za slovensko kmetško mladino. Naprosili smo Akadem. agrarni klub »Njivo«, ki nam bo poslal predavatelje.

Popoldne je priredilo Šmarnogorsko okrožje naših društev izlet na Šmarno goro, katerega se je udeležilo pet društev in sicer: Št. Vid, Medvode, Šinkov turn, Voglje in Gameljne. Na izletu je vladalo neprisiljeno in domače razpoloženje.

MIRNA PEC

Naše Društvo kmetijskih fantov in deklet prav živahno deluje. Imamo redno članske sestanke z debatami, ki nam mnogo pomagajo pri našem samoizobraževanju.

Posebno vestno se pripravljamo za zgradbo Kmetijskega doma, katerega upamo, da bomo zgradili še letos. Na binkoštni ponedeljek smo priredili skupno s tovariškim društvom z Muhabera izlet na zgodovinski grad Hmeljnik. Podobnih izletov si želimo še več.

V nedeljo 13. junija pa priredimo tekmo koscev z vrtno veselico. K udeležbi vabimo vse zavedne kmetijske ljudi, prijatelje kmetško-mladinskega gibanja in tovariše in tovarišice sosednih društev!

MUHABER PRI NOVEM MESTU

Tudi pri nas smo kmetijski fantje in dekleta spoznali, da je naša rešitev samo v lastni organizaciji. Zato smo se odločili, da ustanovimo Društvo kmetijskih fantov in deklet.

V nedeljo 25. aprila t.l. smo imeli ustanovni občni zbor, na katerem je bil izvoljen odbor s tov. *Francetom Potočarjem* kot predsednikom in tov. *Augustom Breznikom* kot tajnikom na čelu.

Razumljivo je, da nam nasprotnikov ne manjka, a vendar nas to ne moti. Trdno smo odločeni boriti se v kmetško mladinski skupnosti za boljšo bodočnost.

ŠMARTNO OB DRETI

Tudi k nam je prišlo prebujenje in zavest, da se morajo vsi delovni in tlačeni sloji združiti in organizirati. Na Svečnico 2. februarja smo imeli ustanovni sestanek Društva kmetijskih fantov in deklet, 2. maja pa smo na ustanovnem občnem zboru izvolili svoj odbor, v katerem je tov. *Franc Remič* predsednik, *Mirko Levar* podpredsednik, *Marija Levar* tajnica, *Joško Glojek* blagajnik, *Felicijan Malko*, *Franc Levar* in *Mohor Levar* ostali odborniki, *Tine Izmančnik*, *Micka Štut* in *Martin Bric* pa nadzorni odbor. — S tem smo se pridružili slovenskemu mladinsko-kmetškemu gibanju in delu za boljšo bodočnost slovenskega naroda.

DVOR PRI ŽUŽEMBERKU

Občni zbor našega društva se je vršil 9. maja t. l. Radi mnogih ovir in zaprek delo v preteklem letu ni bilo tako uspešno, kot bi si želeli. Izvolili smo nov odbor s tov. *Francetom Jeršetom* na čelu in sklenili društveno delo vsestransko poživeti. Občnega zbora se je udeležil kot delegat novomeškega pododbora tov. *Udovič*, ki nas je v svojem govoru bodril k nadaljnemu delu za skupnost kmetijske mladine.

IG PRI LJUBLJANI

Fantje in dekleta našega Društva kmetijskih fantov in deklet smo v nedeljo 25. aprila t. l. imeli občni zbor, kjer smo pretresli izvršeno delo in si začrtali smernice bodočega.

Izvolili smo te-le tovariše in tovarišice: *Antona Šenka* za predsednika, *Antonijo Hitejc* za tajnico, *Ernesta Hitejca* za blagajnika; za ostale odbornike pa: *Franca Cankarja*, *Fani Zalar* in *Francko Šenk*. V nadzorni odbor sta izvoljena *Albin Grbec* in *Ivan Vovk*.

STIČNA

Tudi k nam je prodrlo spoznanje, da se mora kmetijska mladina združiti in v složnem delu priboriti ljudstvu pravice. 5. maja smo se zbrali fantje in dekleta iz Stične, Ivančne gorice, Peščenjaka in Višnje gore kolodvor na ustanovni sestanki Društva kmetijskih fantov in deklet. V pripravljalni odbor smo izvolili: za predsednika *Lojza Lesjaka*, za podpredsednika *Adolfa Kregarja*, za tajnika *Ivana Krevsa*, za

blagajnika *Marijo Zavodnik*. Pripravljani smo za delo in borbo za pravice kmetijskega ljudstva!

VELIKI OBREŽ

Dne 6. maja je tudi naše društvo polagalo račune dosedanjega dela in si na občnem zboru izvolilo novi odbor, ki bo vneto delal za napredek našega gibanja. Izvoljeni so bili: *Tone Pavlič* za predsednika, *Rezika Račanovič* za podpredsednico, *Ivan Zajc* za tajnika I., *Franc Kopinč* za tajnika II., *Ivan Radanovič* za blagajnika, *Jože Svarč*, *Cilka Glogovič*, *Jože Zupančič* in *Rezika Škvarč* za odbornike; v nadzorni odbor pa: *Anton Polovič* in *Slavko Zupančič*.

Društvo kmetijskih fantov in deklet na *Franckolovem* je priredilo o binkoštih igro »*Prisega o polnočici*«, ki je uspela nad vse pričakovanje dobro. Za to gre hvala režiserju tov. *Pejchu*, tov. *Mili Štukljevi* in vsem ostalim sodelujočim. Prireditelj sama je bila veren dokaz skupnosti naše kmetijske mladine. Kljub protiaiganci in trganju lepakov so ljudje iz vseh okoliških vasi prihiteli na igro. Slovenska kmetijska mladina, ki je včlanjena v naših društvih, pa bo še z večjo vztrajnostjo delala za pravice in napredek tlačenegega kmetijskega sloja.

Pismo iz Prekmurja

Za naše društveno delo je sedaj nastopil najtežji čas. Poletni meseci so za vsa naša društva kjerkoli v Sloveniji težki, ker je delo v največjem razmahu: od zore do mraka moramo garati — ni določenih ne delavnih ur, ne odmorov. Naš kruh zahteva trdega dela. Pri nas v Prekmurju pa je nastopil že z aprilom, z majem pa dosegel vrhunec, *čas selitve* — začelo se je sezonsko delo v tujini. Na tisoče in tisoče fantov in deklet odhaja v Francijo, Slavonijo, Nemčijo do jeseni, da si pri akordnem delu, pri »repici« (pesi) in kravah, pri žetvi in okopavanju zaslužijo nekaj za obleko, za hrano pozimi, za davke in za sol. Preko 15 tisoč ljudi je v Prekmurju neposredno odvisnih od sezonskega dela — od tega zaslužka zavisi posredno celo Prekmurje. Sobota — središče Prekmurja bi že zdavnaj propadlo, če ne bi bilo žuljavih rok sezonskih delavcev in njihovih milijonov. Saj je v Prekmurju to skoraj edini zaslužek, če ne računamo »švercanja«. Razumljivo je zato, če je pri nas poletni težje delati v

društvih — ko gre ravnoma največ mladine, fantje in dekleta od 16 let naprej, za pol leta na tuje. Pa vendar ne spimo in tisti, kar nas ostane, se pridno pripravljamo tudi za to dobo. Kakor izgleda bodo kmalu vložena pravila še v nekaterih krajih, tako da bodo jeseni, ko se naši tovariši vrnejo, lahko ustanovni občni zbori novih društev. Mi prekmurski fantje in dekleta vedno bolj spoznavamo, da je edina rešitev iz naših prilik *skupen nastop vse slovenske kmetijske mladine v lastni neodvisni organizaciji*. Za naše razmere bomo pa morali sčasoma, posebno ko bodo ustanovljena še nova društva, *osnovati lasten pododbor*. Sicer pa tudi že zdaj sodelujemo. Manifestacija našega sodelovanja bo tudi *tekma koscev in žanjic* začetkom julija, katero je sklenilo organizirati popolnoma v lastni režiji, s sodelovanjem ostalih društev, Društvo kmetijskih fantov in deklet v *Črnelavcih*. To bo prva tekma v Prekmurju in zato se na njo pridno pripravljamo. Ob priliki bomo o tem še poročali, za zdaj pa vabimo že vse to-

variše iz bližnjih Slovenskih goric, da nas ob tej priliki obiščejo. Mlada so še naša društva — pa prav zato imamo korajžo in hočemo doseči svoj cilj — prebuditi in organizirati tudi prekmurskega kmetkega fanta in dekle!

Jasni dokazi uspešnega dela

Novomeški Pododbor Zveze kmetških fantov in deklet je imel na binkoštni ponedeljek, dne 17. maja t. l. svoj VI. redni občni zbor, katerega se je udeležilo 40 tovarišev in tovarišic, ki so zastopali včlanjena društva.

Občni zbor je otvoril in vodil predsednik tov. Cvetko Zorko, ki je pozdravil navzoče, imenoma delegata in tajnika Zveze tov. Hočevarja. Iz poročil, ki so jih podali funkcionarji, je razvidno, da je bilo delo Pododbora živahno in uspešno.

Prireditev dveh prosvetno-organizatoričnih tečajev, fantovskega in deklškega, katerih se je udeležilo lepo število fantov in deklet, ustanovitev dveh novih društev, zlet na Gorjance in revizija društev, so jasni dokazi o pridnem delu.

Pa tudi posamezna društva so delovala v večini prav živahno. Imela so skupno 105 sej, nad 80 članskih sestankov, 40 debatnih večerov, več predavanj, 7 izletov, 13 dramatskih prireditev, 2 kolesarski dirki, ter še mnogo manjših prireditev.

Poročila funkcionarjev so vzeli navzoči z odobravanjem na znanje.

Revizijsko poročilo je prečital tajnik pododbora tov. Uđovič. Delegat Zveze, tajnik tov. France Hočevar je dal priznanje za izvršeno delo ter nas v svojem govoru vzpodbujal k nadaljnemu, še vztrajnejšemu delu.

Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika tov. Cvetko Zorko, za I. podpredsednika tov. Anton Godec, za II. podpredsednika tov. Jože Jakoš, za tajnika tov. Jože Petrič, za blagajnika tov. Stanko Kobler, namestnik tov. Tone Potočar. Načelnica ženskega odseka tov. Ivanka Brulc, namestnica tov. Justa Krhin. — Izvršeno prosvetno delo je najjasnejši dokaz velike pomembnosti organizacije naše kmetške mladine.

Uredništvo obvešča

Pomota. V zadnji številki je bilo pod sliko Milana Pribičevića pomotoma stavljeno ime Adam. Slika predstavlja letos umrlega Milana Pribičevića, borca za pravice srbskega kmetkega ljudstva. Njegovo delo nadaljuje še živeči brat Adam.

R. M. L. p. Tvoj članek objavljamo. Pesem pride ob priliki tudi na vrsto. Pošlji še kaj!

I. S. v D. Tvoj prispevek za enkrat še ni zrel za objavo. Premalo jasno in kleno izzveni. Skušaj si s študijem in poglobitvijo v današnje razmere razširiti svoje gledanje. Dobro voljo imaš, zato bo šlo! Pozdravljen!

I. K. L. d. Prav je, da se zanimaš za naš pokret. Vse delovno ljudstvo se mora združiti za borbo proti izkoriščevalcem. — Prispevkov pa zaenkrat še ne moremo objaviti. Pozna se ti, da gledaš nekoliko z meščanskega stališča. Pridno se uči, spoznavaj resnično življenje ljudi in potem skušaj napisati jasno, preprosto in resnično.

M. L. v T. Vsaka pesem še ni pesem, če se rima. Skušaj izraziti občutje kmetkega dekleta, tako kot je v resnici, pa bo mnogo boljše. Vedi pa, da le z vztrajnostjo nekaj dosežemo, zato le pogum!

A. P. Z. Obširneje odgovorimo v pismu. Pošlji vse, kar imaš. Kar je za »Grudo«, bomo radi objavili.

H. Č. St. P. Rada bi sodelovala, pa si začetnica. Le kar korajžo, saj mora začeti vsak. Dobre misli imaš in se bomo prav lepo razumeli. Pričakujemo pošiljke. Pozdravljena!

*Ni dober tovariš in dober ni svat,
kdor »Grude« ne čita in plača prav rad.*

*Kdor za »Grudo« naročnino plača,
ta si sam hvaležnost vrača!*

Kam plovemo?

Gospodarska kriza, ki že osem let mori našo vas, je nekako na vrhuncu. Uničila je vse, kar si je kmetijski človek skoval v toliko letih. Predvsem pa je uničila kmetijske zadruge — posojilnice, ki so mu dajale potreben in cenen kredit. Kmet in vsi nižji sloji so obupali nad vsem. Iz leta v leto je čakal in upal, da se bodo cene živini in lesu le dvignile. Pa zastonj! Iz leta v leto so ravno tem produktom (izdelkom) padale cene. In kmet je postajal vedno bolj dolžan. Končno je zgubil še — kredit. Kaj sedaj? Prodajal je les, prodajal je živino — in oderuhi so ga drli kar na meh. Prišle so razne »uredbe o zaščiti kmeta«. Razpasle so se govornice, da se bodo kmetijski dolgovni črtali. Ko je spoznal, da je vse to le laž, je začel preklinjati ministre in vlade. Začel se je udajati črnogledju. Slednjič je omagal, kakor omaga tisti, ki se je hotel prepeljati čez reko. Ko je prišel v sredino, ga je zgrabil tok in ga začel nesti s seboj. Upiral se je, veslal — zmanjkalo mu je moči in je vrgel veslo v vodo... Prva brzica mu bo prevrnila čoln in ga pogubila.

Kako delajo drugje

Danska, ki šteje nad tri milijone prebivalcev, je agrarna (kmetijska) država in ena najbolj naprednih na polju združništva. S svojim žitom je zalagala londonski trg. Ko so pa začeli na londonski trg voziti ameriško in kanadsko pšenico, so se morali Danci žalostni umakniti.

»Kam s pšenico? ...« so se vpraševali, »ko je pa ameriška in kanadska tako poceni!« Niso iznajdljivi Danci vrgli vesla v vodo, ampak so svoj čoln obrnili v popolnoma drugo smer. Zbrali so se in je potuhtal nekdo: »Začnimo z njo krmiti živino, pa bomo mesto pšenice prodajali živino, sir in maslo.«

Misel je bila dobra, in Danci so se je oprjeli. Res so začeli s pšenico krmiti živino, in kmalu so s svojimi izvrstnimi pridelki zasloveli širom sveta.

Tako bi mogel biti danski kmet, po našem mnenju, majhen in strt, priklenjen na lastno grudo. Pa je ravno narobe. Danes Danci zalagajo — seveda po zadrukah — ne le londonski, ampak tudi druge svetovne trge.

Mi pa služimo tujcem

Mi smo bogati. Saj je 45 % Slovenije pokrite z gozdom! Koliko imamo pašnikov, travnikov, košenin, da o drugem sploh ni treba govoriti! Pa tarnamo, zdihujemo in čakamo, da nam bo kaj padlo z neba. Kregamo se za tega, kregamo se za onega ministra ali režim, kakor za oslovo senco. Kljub temu pa lezemo v dolgove — in naš les in živina sta zastonj.

In kdo je temu kriv? Mi sami smo krivi, ker nismo kakor Danci, ki bi znali najti iz tega položaja izhod. Pa če ravno je izhod kakor na dlani.

Izhod je v samopomoči, v združnem življenju, kakor na Danskem. Treba je ustanovljati lesne, živinorejske, mlekarške, pašniške zadruge... Mar se ne bi lahko tako ustanovil združni koncern (združitev zadrug), ki bi imel na razpolago vsakovrstna sredstva, in bi po njem prodajali naše produkte (izdelke) v inozemstvo sami? Mar nismo sposob-

ni vzgojiti take živine kakor Danci ali Švicarji? Kdo pa ima ugodnejše pogoje kakor ravno mi Slovenci!

Mi smo za vse to bogastvo slepi. Ko pa drugi grabijo iz naše skledе beli kruh, garamo mi kapitalu in tujini in s svojo lastno krvjo kujemo jarem sebi in svojemu rodu.

(Opomba uredništva: Članek smo prejeli in ga radi objavljamo, ker nam je dokaz, da so naši tovariši na pravi poti: premišljujejo o težavah sedanjega časa in skušajo najti pravo rešitev, ki bo res izšla iz nas samih. Vedeti pa moramo, da so pri nas drugačne razmere kakor drugod in to moramo vedno upoštevati. Potrebno je, da se sami izobrazujemo, da se učimo povsod, na vsakem koraku. Res je, imeti moramo svoje gospodar-

ske organizacije. Te naj povežejo vso vas in vse kmetško ljudstvo, ki naj se skupno bori proti izkoriščevalcu. Samo zadruge pa še niso dovolj, so pa zelo, zelo važne za našo uspešno borbo. Poleg gospodarske organizacije mora imeti naš kmetški človek tudi svoje politične, prosvetne in kulturne organizacije, tako, da bo on sam gospodar vsega svojega življenja. Te organizacije, gospodarske, politične in prosvetne pa morajo delati v korist vseh delovnih ljudi, ne pa da bi imeli posamezni mogotci vso oblast in dobiček v njih, kakor se dogaja še celo v nekaterih zadrugah in drugod. Vse naše delo v vsakovrstnih organizacijah in tudi še prav posebno v zadrugah mora biti tako, da služi delovnemu ljudstvu v borbi za pravice, ki mu gredo.)

Vpisovanje

v gospodinjsko šolo za gostilničarske gospodinje v Ljubljani

se vrši do konca junija t. l. v šolski pisarni v „Gostilniškem domu“, Privoz 11 od 11 do 12 ure, v počitniških mesecih pa v zadrugni pisarni istotam

Šolsko leto se prične 1 septembra in traja 10 mesecev. Sprejemajo se zdrave gojenke od 16 do 28 let s primerno izobrazbo, da lahko sledé pouku. Ta nova gospodinjska šola je namenjena v prvi vrsti hčeram in nevestam gostilničarjev, primerna je pa tudi za vsako dekle, ki se hoče izuriti v okusnem kuhanju in serviranju. Šola je v zvezi z internatom

Vsa pojasnila daje ravnateljstvo šole v Ljubljani, Privoz 11.
Na željo pošlje prospekt proti nakazilu din 7.—

„Gruda“ odgovarja svojim čitateljicam

● Moja mati gara že 30 let na kmetiji, rodila je 6 otrok, ni poznala počitka in ne prostosti. Jaz bi se lahko zdaj poročila na manjšo kmetijo, pa se bojim, da me čaka ista pot. — Anica R. — Svetujemo ti, da se poročiš — seveda, če imaš fanta rada, kar je najvažnejše. Mnogo je pretrpela tvoja mati, vendar naj te to ne straši! S svojo sposobnostjo in močno voljo boš premagala vse težave. Zato se že mlada zanimaj za gospodinjstvo, da boš znala razumno in varčno gospodinjiti. Res je težko za kmet-

ske žene, ki morajo zraven tolikega dela dati življenje in vzgojiti celo kopico otrok. Vendar te takšne stvari ne smejo motiti. Zavedaj se, da od nas mladih zavisi, kdaj bo postalo naše življenje boljše. Izobraževati se moramo! Drugo pa je, da se bomo vsi kmetški ljudje združili in borili proti tistim, ki so krivi, da se nam tako hudo godi. Zato le pogum! Naša skupna skrb bodi, boriti se za primerno plačilo in spoštovanje našega dela!

(Nadaljevanje na str. 81 levo spodaj)

KMETSKA ŽENA IN DEKLÉ, ZA NJENE ROKÉ IN SRCÉ

Naš vrt

Bolezni so začele uničevati naše rastline.

V vrtu in na polju opazimo, da se poedine rastline začno nenadoma sušiti in gniti. To povzročajo male glivice (rastlinice), ki jih s prostim očesom ne vidimo, ali pa razne plesni in rje. Pojavljajo se najrajši v vlažnih letinah. Če posejemo seme pregosto ali na bolj vlažnih tleh, nastane gnitje in odmiranje sadik čisto pri zemlji. Zavoljo pregoste setve je premalo zraka in prevelika vlaga. Na tem mestu posipamo apneni prah, drugo leto pa sejemo tu drugo seme in bolj redko.

Na zelju včasih porumeni listje, žile postanejo črne, če je vlažno leto, zelje gnije. Vse bolne rastline sežgemo, da še zdrave ne oblijo. Bolnih odpadkov ne mečimo na gnoj, ker se bolezen prenaša. Prihodnje leto sejmo zdravo zeljnato seme na druge grede. Prav tako moramo sežgati zelje ali kolerabo, če začne gniti pri korenu.

Na grahu in fižolu se pojavijo na listih svetle lise, ki so podobne mastnim lisam na papirju, če jih pogledamo proti soncu. Če se bolezen razširi, uniči precej pridelka. Ako vzamemo seme bolnih rastlin, nam drugo leto sploh ne vzklije. Tudi tu je najboljše, če rastline sežgemo in zemljo posipljemo z apnenim prahom.

Druga vrsta bolezni so plesni in rje, ki nastopajo na raznih delih zelenjave. Posebno rade napadejo fižol, grah, kumare, najbolj pa je to nevarno za krompir, ker lahko uniči vse polje. Ta bolezen je podobna peronospori na vinski trti in se proti njej enako borimo. Rastline poskropimo z raztopino modre galice in apna. Na 100 l vode vzamemo 1 kg galice in 1 kg apna.

Zdravilne rastline

V juniju nabiramo in sušimo arniko, jetrnico, kamilice in lipo. Vse naše gospodinje, žene in dekleta opozarjamo, da si vsaka pritrga toliko časa in si pripravi ceneno in uspešno zdravilno zalogo.

Arniko, ponekod ji pravijo tudi materin koren, nabiramo, ko cvete. Cveti so rumeni ali rdeče-rumeni. Posušene korenine in cvete spravimo v steklenico in nalijemo žganja ali vinskega cveta. Arnikovo žganje je silno zdravilno za mnoge bolezni. V 1 liter vode vlijemo 4 žli-

ce arnikovega žganja in s tem izpiramo rane zato, da preprečimo gnojenje in pospešimo celjenje. Če pa so rane že gnojne, jih izpiramo večkrat na dan. Na otekline pa dajemo obkladke iz arnikovega žganja. Če pa dodaš v domač čaj par žlic arnikovega žganja, je to primerna pijača proti pljučnici, legarju in srčnih slabostih.

Jetrnica: Pri zaprtju, zlatenici, začetku vodenice in bledici zelo pomaga čaj iz jetrnice. Čaju dodamo nekoliko medu. Liste jetrnice ali bele mete nabiramo junija ali avgusta.

Kamilice vse dobro poznamo, ker so posebno dobre za nas ženske. Kamiličen čaj je zelo zdravilen za male otroke. Pri krčih v trebuhu, pri želodčnih boleznih in pri krčih od kolike, pa naj ga pijejo tudi starejši. Kamiličen čaj uporabljamo tudi za izpiranje prehlajenih oči, za obkladke pri oteklinah; kamilične pare pa zdravijo bolečine v ušesih. Za ušesne bolečine je tudi zelo priporočljivo, če precej segreješ kamilice na olju, jih zaviješ v krpo in položiš na uho. Izpiranje z vročim čajem je dobro za zobne in vratne bolečine.

Lipa. Posušeno lipovo cvetje spravimo na suh, snažen prostor, kot vse zdravilne rastline. Lipov čaj prežene krče, povzroči potenje, če pa ga pijemo stalno, pa pomiri živčne bolečine. Če mu dodamo medu, je zelo zdravilen za pljučne prehlade in za ledvice. Sveže ogle iz lipovega lesa, zdrobljeno v prah, uporabljamo z velikim uspehom pri jetrnih boleznih. Pijemo ga na tešče v mleku po par žlic in prav tako opoldne.

Recepti

Obed: grahova juha, krompirjevi žličniki in solata.

Grahova juha: Očiščeni in zluščeni grah kuhaj v slani vodi in mu prideni petršilj in korenček. V drugem loncu pa kuhaj na lističe zrezan krompir. V ponvi napravi prežganje z drobno seseklano čebulo. Ko odliješ z graha malo vode, da ne bo juha preveč vodena, mu primešaj prežganje in krompir. Poizkusi, če je juha dovolj slana in jo daj na mizo.

Krompirjevi žličniki: 1 kg (približno!) kuhane krompirja v skledi s kuhalnico dobro zmečkaj. Prideni 2—3 jajci, malo kisle smetane, moko, osoli in napravi srednje trdo testo. V široki ponvi imej slan krop. Z žlico, ki jo namakaš v kropu ali razbeljeni masti, delaj čisto majhne žličnike in jih pusti nekaj časa vreti. Ko si se prepričala, da so kuhani, jih precedi in vsiplji v razbeljeno mast, v kateri si zaru-menila nekoliko kruhovih drobtin (če jih imaš ravno pri roki). Nekaj časa jih praži, da bodo postali zlatorumeni, potem pa jih deni na mizo. Zelo dobra je zraven solata. Če hočeš, da bo solata zelo okusna, primešaj nekaj drobno seseklanega česna in čebule.

Čebulna omaka

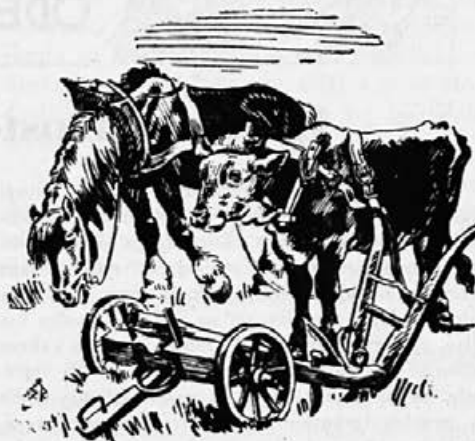
2—3 čebule prav na drobno zreži. V ponvico pa daj na razbeljeno mast 2—3 kocke sladkorja. Ko se sladkor peni, da spušča mehurčke, deni nanj malo drobtin ali pa moke, ter na to še pripravljeno čebulo. Vse skupaj nekaj časa duši, nato pa zalij z vodo. Dodaj še malo limoninih lupinic, malo soli, še po okusu sladkaj in na koncu lahko še dodaš malo vina. — Če si čebulo zrezala na bolj debele koščke, jo moraš, predno jo daš na mizo, še skozi sito pretlačiti.

●
*Če dekle je mlado in lepo kot zora, —
če »Grude« ne čita, je cerkev brez kora.*

»GRUDA« ODGOVARJA SVOJIM ČITATELJICAM

● Letos bom končala osnovno šolo. Katero obrt priporočate? — Ivanka Š. — Mislimo, da je najboljša, če se izučiš za šiviljo. Po učni dobi pa pojdi v kako gospodinjsko šolo ali tečaj. Danes je obrtniški zaslužek na vasi zelo slab. Če pa se boš poročila, ti bo znanje šivanja in kuhanja zelo olajšalo gospodinjsko delo. Tudi kot šivilji ti bo poznavanje kuharske umetnosti dobro služilo in cenejše ter lepše boš živela!

*Zavednost svojo izkazuje,
kdor »GRUDO« bere in — plačuje!*

Praktični nasveti

- *Da se predali pri mizah težko odpirajo, je ne porumeni od dolgega ležanja, ga zavij v čisto suho krpo, katero si prej namočila v močno plavilo, kakršnega uporabljaš pri pranju.*
- *Iz razpokane peči se kadi.* Napravi zmes iz bukovega pepela, malo soli, vode in lima, prideni še železnih opilkov in zamaži s tem razpoke.
- *Žarko, kalno jedilno olje izboljšamo,* če mu dodamo nekaj soli in ga čez par dni prelijemo v drugo steklenico.
- *Če se ti potijo noge,* obdrgni notranjost čevlja s krpo, namočeno v hipermanganovi raztopini. Kupi za 1 Din hipermangana v lekarni in raztopi v $\frac{1}{2}$ l vode nekaj zrnca. Vsak dan menjaj nogavice, koplji noge vsak večer v galunovi, slani ali okisani vodi. Občutljive noge pa večkrat namaži z lojem, posebno med prsti in po podplatih. Obutev vsak dan dobro presuši!
- *Da ti kakršnokoli perilo v omari ali skrinji vzrok vlaga.* Namaži robove z milom in predale presuši na zraku.
- *Če je sol prevlažna,* ji primešaj 2—3 zrnca riža, ki vsrka vso vlago in sol postane suha.
- *Največji sovražnik podgan,* miši in drugega mrčesa je jež. Ne preganjajte ga! Najboljše pa je, da ga ob priliki vlovite in nesete domov, kjer se bo hitro udomačil in vršil prav vneto svoje delo.

Igra na prostem

V zadnjih letih uprizarjajo pri nas mnogi igre na prostem. Ta novi način ima brezdvomno še lepo bodočnost. Le žal, da so nekateri odri napak razumeli smisel in namen tega igranja. Zakaj? Slišali so, da je igranje na prostem sedaj v »modi«, pa so izvlekli z odra kulise, zastore in podobno kramo, zbili na kakem dvorišču iz desk zasilen oder in so se šli »igranje na prostem«. Toda ta način igranja nima s pravim igranjem na prostem nikake zveze, da, še celo v hudem nasprotju si je. Tako igranje na prostem ni naš namen, tako so igrali pred 30 leti, ko so naši očetje orali ledino na prosvetnem polju, in še ni bilo toliko gledaliških odrov kot sedaj. Danes pa se nam ni treba posluševati take poti, posebno zato ne, ker hočemo naprej, ne pa nazaj!

Pravi namen

Namen naše igre na prostem pa bodi, osvoboditi se v igranju tesnih zidov in se vsaj za nekaj časa rešiti tesnih papirnatih gradov na zaprtem odru, dati igranju več verjetnosti, širine in zunanje razmaha. — Navadno igramo pri nas le v zimski dobi, ko pa pride pomlad, tedaj je tudi z igranjem konec. Toda prav z nastopom lepšega vremena bi moralo oživetiti tudi igranje. Tistih nekaj kvadratnih metrov desk naj pomeni za nas življenje le pozimi, poleti pa igramo zunaj v naravi, kjer se človek sprosti in osvobodi vseh tesnob.

Niso vse igre primerne

Na žalost pa nimamo iger, ki bi bile pisane nalašč za vprizarjanje na prostem. Toda iznajdljiv režiser si bo znal prikrojiti iz igre, ki je pisana za okvirni oder (oder v zaprtem prostoru) igro, ki se bo dala vprizoriti pod milim nebom brez vsakih kulis s tem, kar je narava sama dala, ali kar je pozneje človek sam zgradil za svojo resnično uporabo. Seveda lahko uporabimo tukaj tudi umetne pripomočke, ki so za igro potrebni in katerih ni na prostoru, ki smo ga izbrali za vprizarjanje. Važno je, katero igro izberemo in kako jo prilagodimo prostoru, kjer jo igramo. N. pr. Kreftovih »Celjskih grofov« ne pojdemo igrati na senožet,

če imamo krasen prostor pod grajskimi razvalinami, Finžgarjevega »Divjega lovca« homo igrali pod kamnolomom, Vombergerjevo »Vodo« sredi vasi na kakem bolj razširjenem prostoru. Igrajmo pred vsem stvari iz našega življenja. Dobro je, če igramo na prostem take igre, v katerih je dejanje živahno, razgibano, napeto, in na vsak način tiste, v kateri nastopa v glavni vlogi ljudstvo samo.

Izgovorjava

Tisti igralci, ki prirejajo igro na prostem, pa so bili do sedaj navajeni igrati v dvoranah, morajo paziti predvsem na izgovorjavo. Govorjenje mora biti zelo jasno in poudarjeno, ker se glas zunaj bolj in hitreje izgubi. Tudi sminkanje ne sme biti premočno, ker je zunaj dnevna luč veliko močnejša.

Režiser

Posebno važno nalogo pa ima režiser, ki mora igro, ki je pisana za oder v dvorani, predelati in zrežirati tako, da bo primerna za igranje na prostem. V igri nastopi lahko več ljudi, kot jih zahteva delo. Sploh naj uredi tako, da bo bolj resnična in življenjska. Na oder lahko spravi jezdeca, kravo in druge živali, večje čete, lahko plezamo na drevo in podobno. Važno je tudi, da se igralci navadijo na prostor, ki je veliko večji; zato je treba več gibanja. Paziti mora zlasti, da bo igravce pravilno razporejal in vse uredil tako, kot zahteva položaj kraja.

Tu smo skušali podati samo glavne smernice, za morebitna navodila pa se obrnite na Dramatski odsek naše Zveze.

Vinograd da vina in kruha polje,
a »Gruda« naj bistri nam um in srcé.

Denar in njegovi sorodniki

Denar je sveta vladar. Vsaj pa svijo tako. Denar je vzrok vsega hudega in hudega na zemlji. Koliko hudodelstev, goljufij, preziranje in ne vem kaj bi še lahko našteali, se dogaja na svetu prav radi denarja. Pohlep po denarju ima vsakdo, in ta pohlep je večer.

Čim več denarja imaš, čim bolj si bogat, tem bolj grabiš. — Če si bogat, si navadno tudi »ugleden«, ker so danes žal taki časi, da človeka le preveč sodimo po tem, kaj premore. Denar je torej tisti zli duh, ki spremlja človeško družbo (človeštvo) in ji prizadeja toliko gorja. Vse vojne novejšega časa so delo denarja. Povsod se v ozadju skriva kapital, čigar postojanke so ali ogrožene, ali pa on hoče izpodrinuti svojega rivala (tekmeca), ki sili v njegovo tržno področje. Svetovna vojna se je pričela za navadne zemljane leta 1914. V resnici pa je trajala že desetletja. Nemci so od Francozov dobili leta 1871 ogromno vojno odškodnino. Z njo so dvignili svojo industrijo na tako višino, da je njeno

blago pričelo siliti na tržišča, ki so jih smatrali Angleži za svoja. Vojna nemškega in angleškega kapitala (blaga, industrije) je trajala vse odtlej prikrito. Zadnje dejanje je končalo na bojiščih svetovne vojne.

Nikakor pa ne smemo misliti, da ima denar res samo slabe strani. Če na njem ni nič drugega dobrega, njegova praktičnost (pripravnost) je ogromnega pomena in to v dobrem smislu.

Nastanek in starost denarja

Denar je mnogo mlajši od življenja na zemlji. Življenje je teklo že dolgo, ko denarja še ni bilo. Sploh pa je nemogoče reči, kdaj je denar nastal. Saj ga tudi niso začeli uporabljati povsod istočasno. Vendar pa je tudi denar že star, le svojo obliko je menjal in dobil tekom stoletij mnogo, mnogo sorodnikov. Iz sv. pisma vemo, da je Judež vrigel srebrnike do templju, ker so ga zapeljali, da je izdal svojega Učenika. To-

Peter Rupar:

Mreža bele groze

R o m a n

Oče je robantil, mati je jokala, bratje in sestre so se je ogibali doma kakor kuga, od Mirta pa ni bilo nobenega glasu več.

Tisti čas je padlo kakor strupena slana v njeno srce. Po vsej sili so hoteli vedeti od nje, čigav je otrok. Reza je v izmučenosti imenovala zdaj to, zdaj ono ime, dokler ni nekoč v jezi in obupu bruhnila, češ:

»Blažev je, tistega pijanega cunjarja sin — Kdo se bo pa drugi obregnil obme!«

Mati se je skoraj onesvestila, oče je trdo položil pest na hčer, ljudje so si hihitaje pravili najbolj nemogoče zgodbe o Rezini propalosti, cunjar Blaž pa je bil vesel in ponosen, ko je izvedel,

da ga je Grivarjeva izbrala za očeta svojemu malemu.

Tako je vsa lepota Rezinih prvih sanj utonila v mlaki gnusa in bolečin, ki so bile tolikšne, da je končno jela prositi Boga, naj se usmili nje in otroka ter ju vzame s sveta. Marsikdaj se je bila odločila, da z eno samo kretnjo napravi vsemu kraj in vsaj otroku prihrani trpljenje, ki ga čaka v življenju, vendar je v zadnjem trenutku vselej obnemogla. Naposled se je zaobljubila k Mariji na božjo pot, če ji reši vsaj dete in ga vzame k sebi. Tedaj je začela vezti sliko, ki zdaj že toliko let visi na steni kraj Marijinega oltarja. Dete je umrlo in z njim je umrla Rezina mladost, je umrla vsa lepota, ki je je bilo prej življenje tako polno.

Iz veselega, vedno nasmejanega dekleta, je zakrknila poslej Reza v vsčenečo samico, ki je pričlenjala vedno bolj sovražiti življenje in svet. Leto za letom

rej takrat je denar že bil. Še celo zelo moderno obliko je imel. Skoraj kakor danes. Le sorodnikov še ni imel toliko, čeprav so nekateri vrednostni papirji že takrat obstojali. Kakih državnih papirjev (vojna škoda, investicijsko posojilo itd.) v današnjem smislu pa še ni bilo. Menica in ček, o katerih bomo govorili kasneje, sta dva sorodnika denarja naj-novejšega časa; vsaj ogromen razmah sta zavzela šele v novejšem času.

Človek bi mislil, da v tistem času, ko ni bilo denarja, tudi pravega življenja ni bilo na zemlji. O, kaj še! Še celo prav živahno je bilo. Promet med ljudmi je bil in morda je bilo življenje še bolj zanimivo, kakor je danes. Ljudje niso imeli denarja, pa so vendar kupovali in prodajali. Bili so oblečeni in siti. Kar si imel, to ti je bil denar. Poišči si tiste, ki potrebuje to, kar imaš ti, a ima tisto, česar si ti želiš.

(Dalje prihodnjič.)

*Če boš »Grudo« v redu plačeval,
mirno, sladko vsako noč boš spal!*

je prihajala potem na božjo pot. Goreče in z naslado je opravljala razen tega samo še eno delo na svetu: Strastno je oprezovala za dekleti in ženami, da bi kje našla vsaj nekaj tiste sence, ki je zamorila njene mlade dni. In kjer se ji je le količkaj zazdelo, da je na pravi sledi, je takoj začela vrtati in razpihovati. Iz nedolžnega smeha je v svoji bolestno razdraženi domišljiji in v želji, da bi nabrala kar največ sotrpink, napravila najhujšo pregreho. Nobeno dekle ni nikjer spregovorilo s fantom, da bi Reza tega ne vedela in ne zasukala po svoje, tako da je pod nekatero streho divjal zaradi njenega jezika večer prepir. Kljub temu pa ni manjkalo ljudi, ki so v tem videli znamenje Rezine spokornosti ter so ji zbog vnetosti za bližnjega odpustili nieno lastno zмотo.

Tako je živela in se iz leta v leto bolj starala Grivarica, nebeški sprevodnik, in so ji ženske pripisovale nenavadne

Za prosti čas, naj pride smeh v vas

SAM ZNA KRSTITI

Novi župnik pride v mlekarino in naroči: Pošiljajte mi vsak dan 2 litra mleka. — Pa nikar ne pozabite, da znam krstiti sam.

DEDIŠČINA

Peter: »Kako se je končala tvoja pravda za dedščino?«

Pavel: »Čisto enostavno: polovico je dobil moj nasprotnik, polovico advokat, ostalo pa je pripadlo meni.«

SLABE DNEVNICE

Poslanec Lažič: »Pomisli, na severnem tečaju traja dan 6 mesecev in noč 6 mesecev.«

Poslanec Slavič: »No, tam bi bilo pa slabo za nas poslance!«

Poslanec Lažič: »Zakaj?«

Poslanec Slavič: »Ker bi dobili komaj vsako leto eno dnevnicco.«

Rešitev križaljke »Lopata« iz štev. 4.

Navpično: 1. Aleksander Stambolijski; vodoravno: 1. ar, 2. molitev, 3. prijava, 4. leska, 5. rokav, 6. vid. — Tokrat nismo prejeli nobene pravilne rešitve, ker je bila v križaljki pomota, ki jo je zagrešil tiskarski škrat, zato prosimo vse reševalce, da nam oprostite, če so se zaman trudili. Pa drugič več uspeha!

moči kakor svetnikom in čudodelnikom, medtem ko so jo moški ponajveč sovražili. Odkrito se ji kljub temu z leti skoraj nihče ni upal reči nič žalega; kajti Reza je imela spričo vneme za božjo čast in blagor vaških duš veliko veljavo pri duhovnih gospodih ter človeku nikakor ni kazalo, da bi se ji zametil.

Zdaj, ko je klečala kraj Marijinega oltarja in je krog in krog nje valovala pesem v molitev zatopljene množice, se je Reza domislila kolarja Stržena in njegovih očitkov. In kakor je nekoč v potrnosti prosila Marijo, naj ji vzame nebogljeno dete k sebi, tako je sedaj zagrizeno jela rotiti nebeško Mater, naj ji pomaga kaznovati in ukrotiti kolarja.

(Dalje prihodnjič.)

*Širi »Grudo«, bodi zvest ji naročnik,
kakor tudi točen njen plačnik!*

SKOZI VSE POLETJE

Obutev za vsako priliko in za vsak žep. Za delo na polju in doma, za peš hojo skozi vse poletje najbolje služijo ker so najcenejši. Izdelujemo jih iz močnega rjavega platna, podplat pa je iz prožne neraztrgljive gume.

Cena je od 15.- do 29.- dinarjev po velikosti.

Bata

Kmetski hranilni in posojilni dom

Telefon številka 28-47

VLJUBLJANI

Brzjavica: »Kmetiskidom«

reg. zadr. z neomejeno zavezo

Tavčarjeva ulica 1

Račun poštno hranilnice številka 14.257

RAČUN PRI NARODNI BANKI

N o v e v l o g e
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4% do 5%.

Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvaja tekoče račune

Eskontuje menice

Daje kratkoročna posojila

Izvršuje ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!